

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

Ιστορική και γεωγραφική περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου και διοικητική διαίρεση (νομός) με πρωτεύουσα την Πάτρα, έκταση 3.209 τ. χλμ. (791 πεδινά, 462 ημιορεινά και 1.956 ορεινά) και πληθυσμό 322.789 κατοίκους. Ο νομός συνορεύει στα ανατολικά με τον νομό Κορινθίας, στα νότια με τον νομό Αρκαδίας, στα νότια και στα δυτικά με τον νομό Ηλείας και βόρεια βρέχεται από τον Πατραϊκό και τον Κορινθιακό κόλπο. Η αρχαία Αχαΐα περιλάμβανε και το δυτικό τμήμα του σημερινού νομού Κορινθίας μέχρι το ποτάμι του Ξυλόκαστρου (αρχαίος Σύθας). Αντίθετα, η περιοχή Καλαβρύτων, κατά την αρχαιότητα, ήταν αρκαδική. Στο ανατολικό τμήμα του νομού υψώνεται το ορεινό συγκρότημα του Χελμού (Αρόνια όρη, 2.341 μ.), από τα ωραιότερα της Ελλάδας, με απότομες πλαγιές και πολλά δάση. Οι βραχίονες του Χελμού καταλήγουν στον Κορινθιακό, σχηματίζοντας ανάμεσά τους βαθιές χαράδρες, ενώ στα νότια η κορυφογραμμή της Ντουρντουβάνας (2.109 μ.) και του Σαϊτά (1.814 μ.) τον συνδέουν με τον Ολίγυρτο της Αρκαδίας και την Κυλλήνη της Κορινθίας. Ο Αυχένας, κοντά στο χωριό Καστέλι, συνδέει τον Χελμό με το Αφροδίσιο όρος (1.447 μ.) στα όρια με τον νομό Αρκαδίας και μέσω της κορυφογραμμής Καλλιφώνι (1.998 μ.) στα όρια με τον νομό Ηλείας, με τον Ερύμανθο ή Ωλονό (2.224 μ.), κατάφυτο στο μεγαλύτερο τμήμα του από έλατα και πεύκα. Στα βόρεια του Ερυμάνθου και ανατολικά της Πάτρας βρίσκεται το όρος Παναχαϊκό (1.926 μ.), γυμνό κυρίως, και ακόμα ανατολικότερα ο Μπαρμπαριάς (1.615 μ.) και ο Κλωκός (1.779 μ.). Στο δυτικό τμήμα του νομού απλώνεται η μεγάλη εύφορη πεδιάδα της Αχαΐας, με τα χαμηλότερα βουνά Σαντομέρι ή Σκόλλης (965 μ.), Κομποβούνι (760 μ.) και Μόμβρη (692 μ.).

Τα ποτάμια του νομού, μικρά και χειμαρρώδη, προκαλούν ζημιές σε περιόδους βροχών, ιδίως στην παραλιακή ζώνη, και ακόμα όπως ο Κράθις, διαβρώσεις και κατολισθήσεις. Στον Κορινθιακό χύνονται ο Βουραϊκός στην περιοχή Διακοπτού (πηγές στον Ερύμανθο και Χελμό) που έχει ανασκάψει μια βαθιά κοιπή-φαράγγι, ο Σελινούς ανατολικά του Αιγίου (πηγές στον Ερύμανθο), ο Κράθις στην παραλία Ποροβίτσης (πηγές στον Χελμό, από όπου αποστραγγίζει και τα νερά της Στυγός), ο Κριός στην Αιγείρα (πηγές στον Χελμό) και ο Φοίνικας στην παραλία του Λαμπιρίου (πηγές στο Παναχαϊκό). Στον Πατραϊκό χύνεται ο Πείρος στην Παραλία Κάτω Αχαΐας (πηγές στον Ερύμανθο και στο Παναχαϊκό), ο Γλαύκος δυτικά της Πάτρας (πηγές στο Παναχαϊκό) και ο Βελπσιάνικος δυτικά του Ρίου. Στα όρια του νομού με τον νομό Ηλείας ρέει το Ριολήτικο ποτάμι, ο αρχαίος Λάρισσος, που αποτελούσε και κατά την αρχαιότητα το όριο μεταξύ Ηλείας και Αχαΐας. Στο νότιο τμήμα του νομού βρίσκονται οι πηγές και το ανώτερο τμήμα του ποταμού Ερύμανθου και ο Αροάνιος ποταμός, ο οποίος συνεχίζει το ρου του στην Αρκαδία ως Λάδωνας.

Στο βορειοδυτικό άκρο της Αχαΐας, κοντά στο ακρωτήριο Άραξος, σχηματίζεται η μικρή λιμνοθάλασσα Καλογριά, με ιχθυοτροφείο, και νοτιότερα η λίμνη Λάμια.

Οι ακτές της Αχαΐας εμφανίζουν μικρό διαμελισμό. Μεταξύ των ακρωτηρίων του Άραξου και του Ρίου σχηματίζεται ο Πατραϊκός κόλπος με το λιμάνι της Πάτρας. Ανατολικά του

στενού Ρίου-Αντιρρίου, στον Κορινθιακό, βρίσκονται το ακρωτήριο Δρέπανο, οι όρμιοι Σελιανίτικων και Αιγίου, οι άκρες Γύφτισσα και Πούντα και το ακρωτήριο της Ακράτας.

Το κλίμα της Αχαΐας είναι μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες στα πεδινά και θερμά και ξηρά καλοκαίρια. Μέση θερμοκρασία Πατρών 18,1°C και Αιγίου 17,7°C· βροχοπτώσεις, αντίστοιχα, 707 και 564 χιλιοστά.